

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3. 4. 2003, sp. zn.: 32 Odo 835/2002

Součástí ceny je i daň z přidané hodnoty a clo, nevyplývá-li z dohody stran něco jiného. Není-li stranami dohodnuto něco jiného, nelze dohodnutou cenu díla zvyšovat o daň z přidané hodnoty.

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě v právní věci žalobce JUDr. J.K., jako správce konkursní podstaty úpadce K.B., proti žalovaným 1) L.B., podnikateli, 2) V.K., podnikateli, o zaplacení 265.563,- Kč s přísl., vedené u Okresního soudu Plzeň-sever pod sp.zn.5 C 274/94, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 14.října 1999, č.j.13 Co 527/99-119,

t a k t o :

I. Dovolání se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 14. října 1999, č.j.13 Co 527/99-119 potvrdil ve výroku, jímž byla žalovaným společně a nerozdílně uložena povinnost zaplatit žalobci 90.565,-Kč s příslušenstvím, rozsudek Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 3. února 1999, č.j.5 C 274/94-96.

Ve výroku, jímž byla oběma žalovaným dále uložena povinnost zaplatit žalobci společně a nerozdílně 174.998,- s přísl., odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žaloba se v této části zamítá. Odvolací soud dále rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, žalobce se jako zhotovitel domáhal na žalované zaplacení částky 90.565,- Kč s přísl. jako doplatku ceny za provedení díla a částky 174.998,- Kč z titulu daně z přidané hodnoty.

Žalobce podle svého tvrzení uzavřel se žalovanými 1) a 2) dne 2. 12. 1992 smlouvu o dílo na provedení stavby rekreačního zařízení. Výše ceny za provedení díla byla dohodnuta v dodatku č. 1 ze dne 18. 6. 1993. Mezi stranami bylo sporné, zda bylo dílo provedeno řádně v rozsahu, který stanovila smlouva, a dále zda cena díla byla sjednána včetně daně z přidané hodnoty.

Podle odvolacího soudu byla dodatkem č. 1 ze dne 18.6.1993 ke smlouvě o dílo ze dne 2.12.1992 cena stanovena dohodou jako částka rozdílu mezi dohodnutou cenou díla ve výši 3,500.000,-Kč a součtem všech plateb započítávaných do ceny díla. Objednatelé se zavázali doplatit zbytek sjednané ceny za provedení díla na základě faktury, kterou byl žalobce oprávněn vystavit po kolaudaci stavby.

S ohledem na zmíněné ujednání nenastala podle soudu druhého stupně splatnost zbytku ceny za dílo až provedením díla bez vad, ale v souladu se smlouvou desátým dnem od doručení faktury. Bez ohledu na námitky žalovaných je proto nárok žalobce na zaplacení částky 90.565,-Kč, představující nedoplatek ceny díla do výše sjednané smlouvou, plně opodstatněn.

Odvolací soud proto v této části rozhodnutí soudu prvního stupně jako věcně správné potvrdil.

Soud druhého stupně se dále zabýval otázkou, zda je dán nárok žalobce i na zaplacení částky 174.998,-Kč jako daně z přidané hodnoty. Jak vyplývá z provedených důkazů, byla cena díla sjednána až v dodatku ze dne 18. 6. 1993. Smlouva o dílo tedy nabyla platnosti až po 1. 1. 1993, kdy nabyl účinnosti zákon č.222/92 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Ustanovení §56 zák. č. 222/1992 Sb., podle kterého se cena zdanitelného plnění u smluv uzavřených před účinností zákona zvýší o daň z přidané hodnoty, nelze proto na posuzovaný případ aplikovat.

Pokud již za účinnosti zákona č.222/1992 Sb. účastníci sjednali cenu za dílo a ve smlouvě není uvedeno, že sjednaná částka se rozumí bez daně z přidané hodnoty, je sjednaná cena cenou včetně daně a daň odvádí zhotovitel.

Žalobce proto nemůže navyšovat sjednanou cenu o daň z přidané hodnoty a požadovat její zaplacení na žalovaných.

Dovoláním ze dne 5.1.2000 napadl žalobce rozsudek odvolacího soudu v rozsahu výroku, kterým soud zamítl jeho žalobu na zaplacení 174.998,-Kč a v souvisejících výrocích o nákladech řízení. Podle žalobce rozhodnutí soudu druhého stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dne 2. 12. 1992 podepsali žalovaní jako objednatelé a žalobce jako zhotovitel smlouvu o dílo.

Podle čl. III. smlouvy se objednatelé zavázali zaplatit zhotoviteli dohodnutou cenu, která byla předběžně odhadnuta podle objemu a charakteru stavby na 2,500.000,-Kč s tím, že přesná částka bude dohodnuta po dokončení projektové dokumentace formou dodatku ke smlouvě. Dodatkem č.1 ze dne 18.6.1993 byla v článku II. dohodnuta cena za provedení díla ve výši 3,500.000,-Kč a dodatkem č.2 z téhož dne se účastníci dohodli na placení zálohových faktur. Protože účastníci při uzavírání smlouvy a jejích dodatků vůbec nejednali o tom, zda ve sjednané ceně bude či nebude zahrnuta příslušná daň z přidané hodnoty, je podle žalobce třeba vycházet ze zákona o cenách a ze zákona o dani z přidané hodnoty.

Žalobce nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že cena nemůže být navýšena o daň z přidané hodnoty.

Soud totiž nevzal v úvahu ustanovení §53 zák. č.588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, podle kterého se platné podmínky smluv uzavřených před účinností tohoto zákona považují za změněné, a cena zdanitelného plnění se zvýší nebo sníží o daň z přidané hodnoty, ledaže by smlouva tuto změnu podmínek již obsahovala.

Citované ustanovení se podle žalobce analogicky použije i na posuzovanou smlouvu o dílo. Soud druhého stupně podle žalobce rozhodl nesprávně i o nákladech řízení, když žalovaným přiznal náhradu nákladů řízení ve výši, která je v rozporu s dobrými mravy.

Řízení před soudem prvního stupně bylo přitom účelově mařeno a prodlužováno vinou obou žalovaných.

Žalobce proto navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném výroku zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy I, části dvanácté, zákona č.30/2000 Sb., kterým se mění zákon č.99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj.podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1.lednem 2001 - dále též jen "o.s.ř.").

Dovolání žalobce se proto projedná a rozhodne podle dosavadních právních předpisů, tj.podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000.V dovolacím řízení, přerušeném v důsledku prohlášení konkursu na majetek žalobce usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 4.10.2000, č.j.20 K 30/98, pokračoval dovolací soud na návrh správce ze dne 8.června 2001, přičemž správce se stal účastníkem řízení místo úpadce [§14 odst.1 písm. c) zák.č.328/1991 Sb.ve znění účinném ke dni prohlášení konkursu].

Dovolání ve věci samé je přípustné podle ust.§ 238 odst.1 písm.a/ o.s.ř., neboť odvolací soud v dovoláním napadené části, a to ohledně částky 174.998,- Kč s přísl., změnil rozsudek soudu prvního stupně.

Z úřední povinnosti posuzuje dovolací soud pouze vady vyjmenované v §237 o.s.ř.a jiné vady řízení, pokud měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§242 odst.3 o.s.ř.).Jelikož uvedené vady nebyly dovoláním vytýkány a z obsahu spisu se nepodávají, je předmětem dovolacího přezkumu správnost právního posouzení věci v mezích těch otázek, které byly v dovolání uplatněny.

Dovoláním napadené rozhodnutí podle žalobce spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Žalobce konkrétně nesouhlasí se závěry odvolacího soudu o aplikaci ustanovení §53 zákona č.588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, na daný případ. Ve smyslu ust. §241 odst.3 písm. d/ o.s.ř.jde o nesprávné právní posouzení věci či určité právní otázky v případě, že odvolací soud na zjištěný skutkový stav aplikoval nesprávný právní předpis nebo správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně nesprávně aplikoval.

Nesprávné právní posouzení může být však způsobitelným dovolacím důvodem jen tehdy, bylo-li rozhodující pro výrok rozhodnutí odvolacího soudu.

Nejvyšší soud se předně zabýval tím, zda odvolací soud aplikoval na zjištěný skutkový stav správný právní předpis. Závěr odvolacího soudu o tom, že posuzovaný případ se řídí zák.č.222/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, jenž byl dne 16.dubna 1992 schválen Federálním shromážděním ČSFR, není správný.

Dne 24.listopadu 1992 byla totiž Českou národní radou schválena republiková úprava daně z přidané hodnoty v zák.č.588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty.

Podle čl.1 odst.1 ústavního zák.č.4/1993, o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, zůstávají ústavní zákony, zákony a ostatní právní předpisy České a Slovenské Federativní republiky platné v den zániku ČSFR i nadále v platnosti.

Dle čl.2 citovaného zákona se však v případě rozporu mezi právními předpisy České republiky vydanými před zánikem ČSFR a předpisy uvedenými v čl.1 odst.1 téže právní síly postupuje podle právního předpisu České republiky, v posuzovaném případě tedy podle zák.č.588/1992 Sb.

Nesprávné právní posouzení odvolacího soudu, spočívající v tom, že na daný případ byl aplikován nesprávný právní předpis, tj.zák.č.222/1992 Sb.namísto zák.č.588/1992 Sb., nemohlo však mít vliv na správnost jeho rozhodnutí, pokud jde o závěr, že nedošlo ke změně platných podmínek smlouvy a ke zvýšení ceny plnění o daň z přidaného hodnoty.

Obě úpravy totiž obsahují v podstatě identická přechodná ustanovení (srov.§56 zák.č.222/1992 Sb.a §53 odst.1 zák.č.588/1992 Sb.).

Podle §53 odst.1 zák.č.588/1992 Sb.u smluv uzavřených před účinností tohoto zákona, jestliže se zdanitelné plnění uskuteční po dni, kdy nabude účinnosti, se vztahují ustanovení tohoto zákona na první zdanitelné plnění, které se uskuteční po dni účinnosti tohoto zákona.Přitom se platné podmínky smlouvy považují za změněné ve smyslu tohoto odstavce a cena zdanitelného plnění uvedená ve smlouvě se zvýší nebo sníží o daň, pokud již smlouva tuto změnu podmínek neobsahuje.

Nejvyšší soud se proto dále zabýval tím, zda je správný závěr odvolacího soudu o tom, že smlouva o dílo byla mezi účastníky uzavřena teprve po nabytí účinnosti zákona o dani z přidané hodnoty (tj.po 1.1.1993), takže citovaná přechodná ustanovení tohoto zákona týkající se uplatňování daně u plnění podle smluv uzavřených před účinností zákona, na ně nelze vztahovat.

Podle §536 obch.zák.se smlouvou o dílo zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a

objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení.

Podstatnými náležitostmi smlouvy o dílo jsou kromě určení smluvních stran vymezení díla a určení ceny, nebo vymezení způsobu jejího určení, popřípadě projev vůle uzavřít smlouvu i bez určení ceny (srov. §536 odst.3 obch.zák.ve znění před novelou 370/2000 Sb.).

Ze skutkových zjištění provedených soudy v předchozím řízení, z nichž dovolací soud vychází, vyplývá, že žalobce a žalovaní podepsali dne 2.12.1992 listinu nazvanou "Smlouva o dílo". V čl.III této dohody bylo sjednáno, že předběžná cena za provedení díla činí 2,500.000,-Kč a přesná částka bude dohodnuta po dokončení projektové dokumentace dle provedeného a odsouhlaseného rozpočtu stavby. Takto stanovená cena díla nevyhovuje žádnému ze způsobů určení ceny, které předpokládá §536 odst.3 obch.zák. Uvedená dohoda neobsahuje ani projev vůle uzavřít smlouvu o dílo bez určení ceny, neboť tuto náležitost smlouvy naopak výslovně přenechává pozdější dohodě účastníků.

Nejvyšší soud pro úplnost dodává, že dohoda ze dne 2.12.1992 nemohla obstát jako platná smlouva o dílo také proto, že její předmět nebyl v době podpisu dohody dostatečně určité vymezen. Stavba "rekreačního zařízení s restaurací v Ch." měla být provedena podle dokumentace vyhotovené do 31.1.1993 a podobně jako cena za dílo ještě podléhala dodatečně upřesňující dohodě účastníků.

Jestliže tedy soud druhého stupně dospěl k závěru, že smlouva uzavřená mezi žalobcem a žalovanými 1) a 2) dne 2.12.1992 nebyla platnou smlouvou o dílo a smlouva o dílo byla uzavřena až za účinnosti předpisů upravujících daň z přidané hodnoty a proto nelze sjednanou cenu zvyšovat o daň z přidané hodnoty podle přechodných ustanovení zákona o dani z přidané hodnoty, je tento názor odvolacího soudu správný, neboť nevyplývá-li z dohody stran něco jiného, je součástí ceny mj.i příslušná daň a clo (§2 odst.1, 2 věta zák.č.526/1990 Sb.).

Dohodnutou cenu díla nelze proto poté, není-li stranami stanoveno něco jiného, zvyšovat o daň z přidané hodnoty.

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné, Nejvyšší soud podle §243b odst.1, části věty před středníkem o.s.ř.dovolání zamítl. O nákladech dovolacího řízení bylo rozhodnuto podle §243b odst.4 o.s.ř.v návaznosti na ust.§224 odst.1 a §142 odst.1 o.s.ř.s ohledem na neúspěch žalobce a s ohledem na to, že žalovaným v dovolacím řízení žádné náklady nevznikly, tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu.

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně 3.dubna 2003

JUDr.M.G.,v.r. předseda senátu